

Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych pod lupą. „Może hamować rozwój wojska”

Kategoria: Rozwój i fundusze

Opublikowano: środa, 24, wrzesień 2025 12:15

Katarzyna Sekuła

Odśloni: 1355

Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła wyniki kontroli funkcjonowania Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych (FWSZ). Zamiast być impulsem do szybkiej modernizacji armii, mechanizm ten – zdaniem kontrolerów – może stać się poważnym obciążeniem finansowym i realnie utrudnić osiągnięcie zakładanych zdolności obronnych.

Założenia i cele

Fundusz został utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego w 2022 r., jako element rządowej ustawy o obronie Ojczyzny. Miał on umożliwić dodatkowe finansowanie modernizacji armii poza tradycyjnym budżetem państwa, głównie poprzez emisję obligacji, a od września 2022 r. również poprzez zaciąganie kredytów i pożyczek. Zasilany jest z trzech źródeł: dłużnych instrumentów BGK, corocznych wpłat z budżetu państwa oraz dochodów resortu obrony.

Tak skonstruowany mechanizm miał ułatwić zawieranie wielomiliardowych kontraktów zbrojeniowych i przyspieszyć unowocześnianie Sił Zbrojnych RP w obliczu zagrożeń bezpieczeństwa, szczególnie po rosyjskiej agresji na Ukrainę.

Krytyka NIK

NIK podkreśla jednak, że podstawy funkcjonowania Funduszu zostały przygotowane w sposób nierzetelny. Najpoważniejsze zastrzeżenia dotyczą braku realnego planu spłaty zaciągniętych zobowiązań oraz błędnego ujęcia wydatków związanych z podatkiem VAT. To oznacza, że konieczne jest szukanie dodatkowych środków w budżecie MON, co prowadzi do przesuwania lub rezygnacji z wcześniej zaplanowanych projektów.

W latach 2022–2023 Izba przeprowadziła dwie doraźne kontrole, które wykazały systemowe zagrożenia dla finansowania modernizacji armii. Wyniki są alarmujące: do 2035 roku koszty obsługi długu Funduszu mogą przekroczyć 403 mld zł, podczas gdy zaplanowane wpłaty z budżetu państwa pokryją jedynie 12% tej kwoty (46,1 mld zł).

„Rolowanie długu” i ryzyko spirali kosztów

NIK ostrzega, że dalsze finansowanie spłaty długu poprzez emisję kolejnych obligacji jest w praktyce „rolowaniem zobowiązań” i prowadzi do niekontrolowanego wzrostu kosztów obsługi. Już teraz Fundusz należy do najdroższych instrumentów tego typu obsługiwanych przez BGK.

Dodatkowym problemem jest przyjęcie błędnych założeń dotyczących VAT. Początkowo zakładano, że podatek będzie finansowany z instrumentów dłużnych, co okazało się nieuzasadnione ekonomicznie i zwiększyło skalę niedoboru środków.

Nieaktualne prognozy i nierealne harmonogramy

NIK zwraca uwagę, że Ministerstwo Obrony Narodowej operowało na nieaktualnych i niedoszacowanych danych. Prognoza wpływów i wydatków Funduszu została przygotowana w lipcu 2022 r. i nie uwzględniała m.in. zaciągania kredytów ani rosnącej skali wydatków. Brak rzetelnych prognoz oznacza, że MON nie mógł skutecznie nadzorować Funduszu w ujęciu planistycznym.

Plan finansowy Funduszu na 2023 r. został wykonany jedynie w połowie. Z zaplanowanych 45,9 mld zł

Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych pod lupą. „Może hamować rozwój wojska”

Kategoria: Rozwój i fundusze

Opublikowano: środa, 24, wrzesień 2025 12:15

Katarzyna Sekuła

Odsłony: 1355

wydatków zrealizowano 23,3 mld zł. Wynikało to ze zmian harmonogramów dostaw, problemów formalnych po stronie kontrahentów oraz nierealnych założeń w zakresie pozyskania finansowania, szczególnie dla tzw. pakietu koreańskiego o wartości ponad 16 mld USD.

Konsekwencje dla armii

NIK ostrzega, że w przypadku konieczności przeznaczania coraz większych środków na obsługę długu, MON będzie zmuszony do korekt w centralnych planach rzeczowych – ograniczania lub rezygnacji z zadań, także tych już rozpoczętych. Modernizacja armii wymaga jednak nie tylko zakupu sprzętu, ale również inwestycji w infrastrukturę i szkolenie personelu. Opóźnienia w realizacji tych elementów mogą utrudnić osiągnięcie kluczowych zdolności obronnych w terminie.

Potrzeba realistycznej strategii

Izba podkreśla, że bezpieczeństwo finansowe stanowi fundament bezpieczeństwa państwa. Dlatego apeluje o opracowanie realistycznej, długookresowej strategii finansowania wydatków obronnych, która uwzględni rzeczywiste możliwości budżetu państwa. Bez takich działań istnieje ryzyko, że Fundusz zamiast wspierać modernizację Sił Zbrojnych RP, stanie się barierą w jej realizacji.

Pełen raport dostępny w załączniku.

Źródło: NIK